

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מוסקבה וסנט פטרסבורג בתור אסטרטגיות פוליטיות ותרבותיות -
26106

תאריך עדכון אחרון 18-10-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודים רוסיים וסלאוויים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נינה רודניק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ninarudnik@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שלישי, 16:30-17:30

מורי הקורס:
ד"ר נינה רודניק,
פרופ דימיטרי סגל

תאור כללי של הקורס:

מוסקבה וסנקט-פטרבורג הן שתי ערי הבירה של מדינת רוסיה - האימפריה הרוסית. עובדה זו הייתה ונשארת משמעותית הן לעיצוב אופיין של הערים הללו והן לתוצרת התרבותית העשירה שקשורה אימן (היסטוריה, אדריכלות, מדינאות, עיצוב מרחב אורבני, אמנות, ספרות, תיאטרון, קולנוע ועוד). במהלך השנים שתי ערי הבירה של רוסיה הפכו לשני קטבים, שסביבן מתרחשת כל הפעילות האינטלקטואלית העיקרית של המדינה. בקורס זה נדון בסוגיות של המרחב האינטלקטואלי-תרבותי הזה כגון קינון וחורבן, מרכז - פריפריה, כפר - עיר, דת - מדינה, חופש - דיכוי, אישיות - המון ועוד כפי שהן הוצגו ביצירות ספרות, תיאטרון וסוגי אמנות אחרות.

מטרות הקורס:

לחקור את יחסי הגומלין בין שתי ערי הבירה במהלך הדיון במיתולוגיה עירונית, בסוגיות עיר כמרחב סימבולי ומרכיביו, פרפורמטיביות וספרותיות.
להפגיש את הסטודנטים עם מבחר יצירות מופת ועם תהליכים היסטוריים, ספרותיים ואמנותיים בתרבות הרוסית באמצעות לימודי המרחב של שתי ערי הבירה.
להכיר מגמות מרכזיות בשיח המחקרי הבינתחומי בלימודי המרחב של שתי ערי הבירה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין תהליכים מרכזיים בתולדות הספרות, התרבות והמדיניות של רוסיה דרך ניתוח המרחב של שתי ערי הבירה

דרישות נוכחות (%) :
90%

שיטת ההוראה בקורס: שיעורים פרונטליים, דיונים לפי נושא ושאלות הנבחרים מראש, הרצאות תלמידים, רפרטים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

סמסטר א'

- שיעור 1. מיתולוגיה עירונית ומערכת 'מוסקבה - סנקט פטרבורג'. מוסקבה כרומה השלישית vs הרעיון של עיר הבירה האירופית למופת
- שיעורים 2-3. כנסייה מוסקבאית או גניזה פטרבורגית? אנדרי רובלייב מאת אנדרי טרקובסקי והתיבה הרוסית מאת אלכסנדר סוקורוב
- שיעור 4. רעיון השליט הגדול והקדוש. דמותו של 'איוואן האיום' וגלגוליו בתולדות רוסיה
- שיעורים 5-6. בוריס גודונוב וסוגיית מוסקבה בגרסאות של פושקין, מוסורגסקי, מיירהולד ויורי ליובימוב

שיעורים 7-8. תחילת התהוותו של הטקסט הפטרבורגי בתרבות הרוסית. פרש הנחושת מאת אלכסנדר פושקין כאפוס פטרבורגי

שיעור 9. יבגני אונגין וסוגיית האישיות הפטרבורגית

שיעורים 10-11. מלכת פיק כמיתוס פטרבורגי: פושקין, צ'ייקובסקי, וסוולוד מיירהולד ועוד
שיעורים 12-13. שדרת נבסקי אליבא דגוגול: סיפורים פטרבורגיים. אופרה האף מאת דמיטרי שוסטקוביץ'

סמסטר ב'

שיעורים 1-2. חטא ועונשו מאת פיודור דוסטויבסקי כהרומן הפטרבורגי

שיעור 3-4. שדים מאת פיודור דוסטויבסקי על במת התיאטרון האמנותי המוסקבאי ועל הזירה של המהפכה הרוסית

שיעור 5-6. קינון, חורבן ותחייה בפרדיגמה 'מוסקבה - פטרבורג' מטולסטוי ודוסטויבסקי ועד לתקופתו של סטלין

שיעורים 7. אנה קרנינה. בין מוסקבה לבין סנקט פטרבורג

שיעורים 8. דמותה של סנקט פטרבורג ביצירותיהם של הסימבוליסטים הרוסיים. פטרבורג מאת אנדרי בלי ומיכאיל צ'יכוב

שיעור 9. הטקסט הפטרבורגי של אלכסנדר בלוק: העיר במערבולת של מהפיכה

שיעור 10. מוסקבה וסנקט פטרבורג בשירה המודרניסטית של תחילת המאה ה-20

שיעור 11. השטן והאומן במוסקבה של מיכאל בולגקוב

שיעור 12. דוקטור ז'יבגו כרומן מוסקבאי של בוריס פסטרנאק

חומר חובה לקריאה:

א.ס. פושקין. פרש הנחושת פושקין, אלכסנדר סרגייביץ'. פולטבה, השבוי הקווקזי, פרש הנחושת, גבריליאדה. מרוסית: יואב נץ. תל-אביב: גוונים, תשע"ד 2013.

א.ס. פושקין. מלכת פיק פושקין, אלכסנדר סרגייביץ'. הכושי של פטר הגדול. מלכת פיק. תרגום: מ. ז. ולפובסקי. (תל-אביב) : (משרד הביטחון. ההוצאה לאור), (תשל"ד).

ניקולאי ו. גוגול. סיפורים פטרבורגיים. מרוסית: נילי מירסקי. תל אביב: הספרייה החדשה, הקיבוץ המאוחד / ספרי סימן קריאה, 1992.

דוסטויבסקי, פיודור מיכאילוביץ'. שדים: רומן בשלושה חלקים; תרגום מרוסית: גרשון חזנוב; תרגום הפרק 'אצל טיכון' ועריכת התרגום: דינה מרקון; עריכה מדעית ואחרית דבר: דימיטרי סגל. ירושלים: כרמל, תשס"ג, 2003.

אנדרי ביילי. פטרבורג; תרגום מרוסית: צבי ארד. תל-אביב: זמורה - ביתן, 1992.

בולגקוב, מיכאיל אפאנאסביץ'. האמן ומרגריטה. תרגום מרוסית והוסיף אחרית דבר והערות: פטר קריקסונוב. תל-אביב : ידיעות אחרונות - ספרי חמד, 1999.

Jurij M. Lotman, Boris A. Uspenskij. "Echoes of the Notion "Moscow as the Third Rome" in Peter the Great's Ideology". In: Jurij M. Lotman, Boris A. Uspenskij. The Semiotics of Russian Culture. Ed. Ann Shukman. Ann Arbor: Dept. of Slavic Languages and Literatures, University of Michigan, 1984, pp. 53 - 67.

N. P. Antsiferov's . "The Spirit of St. Petersburg" (excerpt). Translated by John Bartle In: From Petersburg to Bloomington. Eds. John Bartle, Michael Finke, Vadim Liaponov. Bloomington. Indiana: Slavica Publishers, 2012, pp. 179-196.

Georg Simmel. "The Metropolis and Mental Life." In: The Sociology of Georg

Simmel, adapted by D. Weinstein from Kurt Wolff (Trans.). New York: Free Press, 1950, pp.409-424. [http://www.altruists.org/static/files/The%20Metropolis%20and%20Mental%20Life%20\(Georg%20Simmel\).htm](http://www.altruists.org/static/files/The%20Metropolis%20and%20Mental%20Life%20(Georg%20Simmel).htm)
Max Weber. *The City*, translated and edited by Don Martindal. London: Heinemann, 1960.

חומר לקריאה נוספת:

Nicholas Riasonovsky. "St. Petersburg and Moscow as Cultural Symbols" in *Art and Culture in Nineteenth Century Russia*. Ed. Theofanis G. Stavron. Bloomington: Indiana University Press, 1983.

Wachtel, Michael. *Pushkin's Long Poems and the Epic Impulse*. In: *The Cambridge Companion to Pushkin*, ed. Andrew Kahn. Cambridge University Press, 2006, pp. 82 – 89.

Kathleen Scollins. *Cursing at the Whirlwind: the Old Testament landscape of The Bronze Horseman* // *Pushkin Review*. 16-17 (Annual 2013), pp. 205 – 31.

Pushkin review [e-journal] Bloomington. E-Location: FindIt@HUJI

Nathan Rosen. *The Magic Cards in The Queen of Spades / The Slavic and East European Journal*, Vol. 19, No. 3 (Autumn, 1975), pp. 255-275.

http://www.jstor.org/stable/306284?seq&eq;1#page_scan_tab_contents

Fanger, Donald. *Gogol: the Apotheosis of the Grotesque*. In: Fanger, Donald. *Dostoevsky and Romantic Realism. A Study of Dostoevsky in Relation to Balzac, Dickens, and Gogol*. Chicago & London: the University of Chicago Press, 1967, pp. 101 – 126.

Sergej Bocharov. *Around the Nose*. In: *Essays on Gogol: Logos and the Russian Word* / ed. by Priscilla Meyer and Susanne Fusso. Evanston, Ill.: Northwestern University Press, 1994, pp. 19 – 39.

Holquist, Michael. *Dostoevsky and the Novel*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1977.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 20 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 70 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: